

Job – zkouška víry a požehnané očekávání

Papež František uvažoval při katechezi o postavě Job, který musel snášet „četná neštěstí a ponížení“ a proto prosil Boha o vysvětlení. Papež osvětlil, proč na základě tohoto neustávajícího nářku došlo k Jobově konverzi a vyznání víry: Bůh mu dal poznat svou pravou tvář.

18.05.2022

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Biblický úryvek, který jsme vyslechli, uzavírá knihu Job, která patří k vrcholům světové literatury. Na naší pouti katechezemi o stáří potkáváme Joba jako svědka víry, který se nespokojí s „karikaturou“ Boha, ale protestuje proti zlu, dokud mu Bůh neodpoví a neodhalí před ním svou tvář. Bůh nakonec odpovídá, a to – jako vždy – překvapivě: ukazuje Jobovi svou slávu, aniž by ho rozdrtil. Naopak, zjevuje se před ním ve výsostné laskavosti tak, jak to činí stále. Stránky této knihy je třeba dobře pročítat, bez předsudků a klišé, abychom postřehli sílu Jobova volání. Prospěje nám, když se dáme proškolit jeho postojem, abychom odolali pokušení moralismu při střetnutí se zoufalstvím a sklíčeností, plynoucími z bolesti nad ztrátou všeho.

Touto závěrečnou pasáží celé knihy vrcholí příběh Joba, který v životě o všechno přichází: ztratí bohatství, rodinu, syna a také zdraví, a nakonec posetý ranami hovoří se třemi a posléze čtyřmi přáteli, kteří ho přijdou pozdravit. Na závěr se sám Bůh konečně ujímá slova – onen Jobův dialog s jeho přáteli byl totiž jakousi cestou ke chvíli, kdy se Bůh vysloví – a chválí Joba, protože pochopil tajemství Boží něhy, ukryté v Jeho mlčení. Bůh kárá Jobovy přátele, přesvědčené o svých znalostech Boha a bolesti, kteří Joba vyhledali, aby mu přinesli útěchu, ale nakonec jej odsuzují podle svých předem vytvořených vzorců. Kéž nás Bůh uchrání takového pokryteckého a domýšlivého pietismu, oné moralistické religiozity, založené na příkazech, která nás přivádí k nadutosti a farizejskému pokrytectví.

Pán se na jejich adresu vyjadřuje těmito slovy. Praví: „Zlobím se na

tebe a na tvé dva přátele, že jste o mně správně nemluvili jako můj služebník Job. Proto si nyní vezměte sedm býčků a sedm beranů: jděte k mému služebníkovi Jobovi a obětujte je jako celopal za sebe. Job, můj služebník, se za vás pomodlí, abych já kvůli němu vás nepotrestal, že jste o mně nemluvili správně jako můj služebník Job”. (42,7-8). Toto Boží prohlášení nás překvapuje, protože jsme předtím pročítali stránky Jobových plamenných námitek, které nás ohromovaly. A přesto – říká Pán – se Job vyjadřoval dobře i ve své zlobě a hněvu, namířenými proti Bohu, protože odmítl přijmout Boha jako „Pronásledovatele“. Bůh je kýmsi jiným. A Bůh navrací Jobovi dvojnásobek jeho statků poté, co jej požádal o modlitbu za jeho špatné přátele.

Obrat v této konverzi k víře nastává právě na vrcholu Jobova výbuchu, kterému dává průchod těmito slovy:

„Ale já vím, že můj Obhájce žije a jako poslední vstane na zemi, u sebe mě postaví po mém probuzení a ve svém těle spatřím Boha. Já sám ho spatřím, mé oči ho uvidí, ne jako nepřítele: mé ledví v mém nitru touhou po něm prahne“. (19,25-27). To je krásný úryvek, při kterém mi přichází na mysl závěr Händelova geniálního oratoria Mesiáš, v němž po slavnostním Alleluja soprán klidně a pomalu zpívá: „Já vím, že můj Vykupitel je živ“. Stejně tak po veškeré Jobově bolesti a radosti zaznívá Pánův hlas jinak: „Můj Obhájce žije“, je přeci něco krásného, což bychom mohli vykládat následovně: „Můj Bože, vím, že nejsi mým Pronásledovatelem. Můj Bůh přijde a zjedná mi spravedlnost“. Je to prostá víra v Boží zmrtvýchvstání, v Ježíše Krista, v Pána, který nás ustavičně očekává a přijde.

Podobenství knihy Job dramaticky a příkladně vyjevuje reálné životní

dění, tedy skutečnost, že na člověka, rodinu či nějaký národ doléhají příliš těžké zkoušky, nepřiměřené lidské nepatrnosti a křehkosti. Jak se říká, neštěstí si chodí pro vodu do mlýna. Některé lidi někdy porazí tolik zla, až se to jeví přehnaně a nespravedlivě. A není jich málo – všichni je známe, zneklidňuje nás jejich volání, ale zároveň obdivujeme pevnost jejich víry a tiché lásky. Myslím zde na rodiče s vážně postiženými dětmi, anebo na chronicky nemocné či jejich rodinné příslušníky, kteří o ně pečují...Tyto situace mnohdy zhoršuje nedostatek ekonomických prostředků. Za určitých dějinných okolností jako by si tato nashromážděná zátěž dala kolektivní dostaveníčko, jak se to v těchto letech stalo s koronavirovou pandemií a nynější válkou na Ukrajině.

Můžeme tyto „krajnosti“ ospravedlnit jako vyšší racionalitu přírody anebo dějin? Můžeme jim nábožensky

žehnat a považovat je za
spravedlivou reakci, kterou si oběti
vysloužily za svá provinění? Nikoli,
to nemůžeme. Existuje určité právo
oběti na vzpouru proti mystériu zla,
právo, které Bůh komukoli přiznává,
či spíše v podstatě On sám je
podněcuje. Občas ke mně přistoupí
lidé, kteří mi vysvětlují, že se bouří
proti Bohu kvůli nějakému
problému...Odpovídám jim: Víš ale,
můj drahý, že protest je způsob
modlitby? Když se děti a mladí lidé
bouří proti rodičům, snaží se upoutat
jejich pozornost a vynutit si jejich
péči. Pokud máš v srdci nějakou ránu
či bolest a máš chuť se proti ní
vzbouřit, ohrazuj se také před Bohem
– Bůh tě vyslechne, Bůh je Otec, Bůh
se neleká našeho vzdoru v modlitbě,
Bůh rozumí. Buď ale ve své modlitbě
svobodný, nespoutej ji v předem
daných schématech. Modlitba má být
bezprostřední, jako rozhovor syna s
otcem, který říká vše, co mu přichází
na jazyk, protože ví, že mu otec

porozumí. Boží „mlčení“ v prvních dramatických momentech vyjadřuje právě toto pochopení – Bůh se nevyhýbá útěše, avšak na počátku dopřává Jobovi, aby dal průchod svému vzdoru, a naslouchá mu. Možná bychom se někdy měli od Boha poučit v této úctě a laskavosti. Boha netěší ono takříkajíc encyklopedické vysvětlování a úvahy Jobových přátel. Je totiž štávou jazyka, která není správná – jedná se o onu vše objasňující religiozitu, při níž však srdce zůstává chladné. Bohu se to nelíbí a upřednostňuje Jobův vzdor anebo Jobovo mlčení.

Jobovo vyznání víry, které se vynořilo z jeho neutuchajícího vzývání Boha, nejvyšší spravedlnosti, se nakonec obohacuje o téměř mystický prožitek, jak bych jej nazval, který jej přiměje k tomuto vyznání: „Zvěděl jsem o tobě jen podle doslechu, ale nyní tě zří moje oči“ (42,5). Kolika lidem, kolika z nás,

nějaká temná či ošklivá zkušenost umožní, abychom Boha poznali lépe než dříve! A stejně jako Job můžeme vyslovit: Znal jsem tě jednom z doslechu, ale nyní jsem tě spatřil, protože jsem se s tebou setkal. Toto svědectví je mimořádně věrohodné tehdy, když k němu dospějeme ve stáří s jeho postupným chřadnutím a ztrátou. Staří lidé leccos v životě zakusili a také si všimli lichosti lidských příslibů. Mužové zákona, vědy a dokonce i náboženství, kteří zaměňují pronásledovatele s obětí a přikládají oběti plnou odpovědnost za její bolest, se mýlí!

Staří lidé, kteří si najdou cestu k tomuto svědectví, jež dokáže přeměnit roztrpčení ze ztráty houževnatosti v očekávání Božího příslibu, jsou nenahraditelným přínosem ve společenství, které se potýká s přemírou zla. Zrak věřících, který se upírá k Ukřižovanému, se naučí právě tomuto postoji. Kéž

bychom se mu mohli naučit také od mnoha prarodičů a seniorů, kteří jako Maria připojují svou leckdy trýznivou modlitbu ke zvolání Božího Syna na kříži, jenž se odevzdává Otci. Pohledme na stařenky a starce s láskou a věnujme pozornost jejich osobní zkušenosti. Mnoho v životě vytrpěli, mnohé se naučili, mnohým si prošli, ale nakonec dospívají k onomu – řekl bych – téměř mystickému pokoji – pokoji ze shledání s Bohem, v němž mohou vyslovit: „Zvěděl jsem o tobě jen podle doslechu, ale nyní tě zří moje oči“. Tito staří lidé se podobají onomu pokoji ukřižovaného Boha, který se svěřuje Otci.

RadioVaticana.cz / Rome
Reports

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
job-zkouska-viry-a-pozehnane-
ocekavani/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/job-zkouska-viry-a-pozehnane-ocekavani/) (05.08.2025)